

Съдържание

Юбилеи

- 2-4 За акад. Вера Мутафчиева
5-6 Проф. Стойна Пороманска на 70 години
Христина Янисова
Екатерина Григорова

Сред наследството

- 7-8 Намерени в превода
гл. ас. Невена Панова
9-11 Леките криле на тоталитарното
въображение
доц. Иван Еленков

Ne varietatem timeamus

Сред пазарите

- 12-13 Бранд мениджмънт в библиотеката
Найден Йотов
13-14 Цветя вместо камъни
Иван Попов

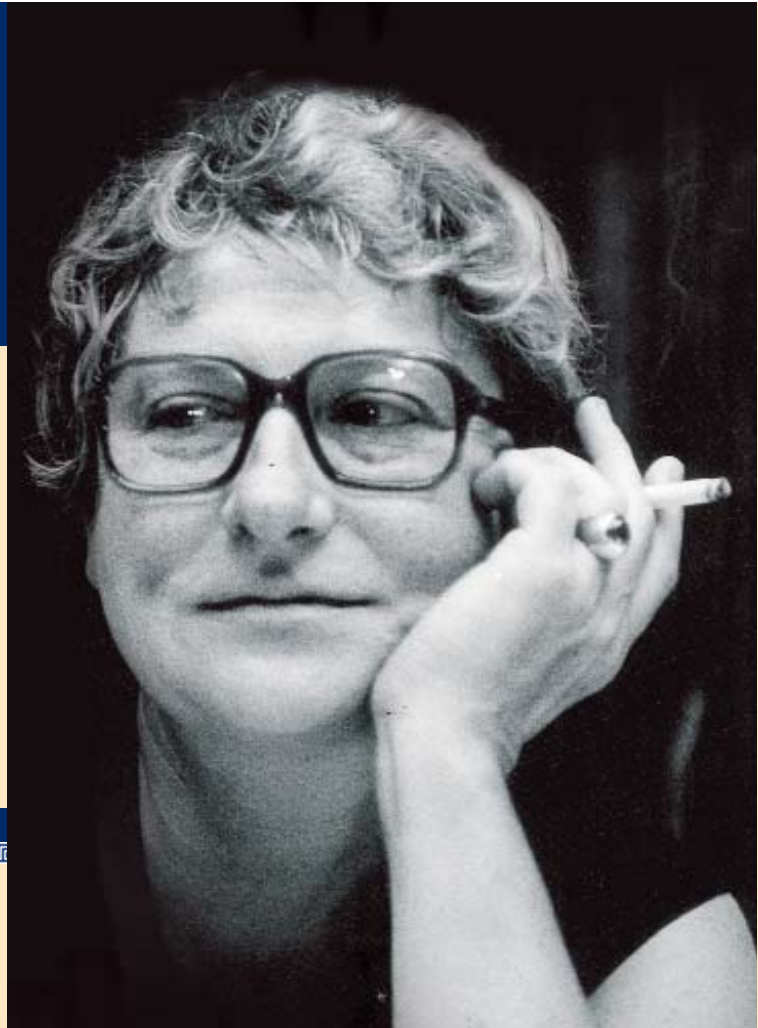
Сред пространствата

- 15 Пътуващ семинар "Старогръцка култура",
пролет 2009
Георги Гочев
16 Образи, безобрази

Apulcius	M. Tullius Cicero	T. Laccius Cassius	C. Plinius Secundus	P. Papinius Statius	P. Vergilius Maro
Aurelius Augustinus	Aulus Gellius	M. Valerius Martialis	Sexius Propertius	C. Suetonius Tranquillus	
C. Valerius Cato	Qu. Horatius Flaccus	P. Ovidius Naso	M. Fabius Quintilianus	P. Cornelius Tacitus	
C. Julius Caesar	D. Iunius Iuvenalis	C. Petronius Arbiter	C. Salsustius Crispus	P. Terentius Afer	
Qu. Curtius Rufus	Titus Livius	T. Maccius Plautus	L. Annaeus Seneca	Albius Tibullus	

ЗА АКАД. ВЕРА МУТАФЧИЕВА

На 7 април в аулата на НБУ се състоя честване на 80-годишнината на академик Вера Мутафчиева, Doctor Honoris Causa на НБУ. За нея говориха проф. Богдан Богданов - Председател на Настоятелството на НБУ, проф. Михаил Неделчев, проф. Цветана Георгиева и Божана Апостолова. Представена бе 12-томната поредица с избрано от Вера Мутафчиева, подготвена от издателство "Жанет 45". Прочетени бяха поздравителни адреси от Министър-председателя Сергей Станишев и от Нов български университет. Водещ бе проф. Михаил Неделчев.

Поздравителен адрес от Нов български университет

Уважаема академик Мутафчиева, грага Вера,

Щастлив съм - заедно със студентите и преподавателите от Нов български университет, да Ви поздравя за Вашата юбилейна годишнина. Ние сме горди с топлото приятелство, с различните жестове на подкрепа, които ненамтрачиво извършихте през годините. В нашия университет Вашите книги се четат, обсъждат, преподават. Тук Вие сте завинаги увенчана.

Във времена, когато историографските съчинения бяха позагубили силата да внушават, Вие ни убедихте, че Клио наистина е муза. Нещо повече, Вие блестящо ни показахте, че мозъцият талант може да служи и на повече музи - дори и на Калиопа. Вие непрекъснато усъвършенствахте сечивата си, умението да се пише, редувахте в някакъв Ваш епически ритъм научни монографии, романи, есета. Към монументалните "Ръкопис на смутното време" и "Османска социално-икономическа история", към мъдрите и легендарно-романтически звучащи "Случаят Джем" и "Аз, Анна Комнина" Вие добавихте и семейната сага, където възвисихте фигурата на образцовия историк, на бащата - професор Петър Мутафчиев, чието име носи една от залите на нашия университет. Вие ни дадохте и страници на блестящо биографическо мислене в "Книга за Софроний", предварихте по-нови научни нагласи с проникателната си реконструкция "Процесът 1873". И увенчахте делото си със сладкодумните, скептични, самоиронични, но и любовни "Бивалици".

Скъпа професор Мутафчиева, бъдете в Нов български университет винаги в своята Алма Матер, бъдете винаги добре дошла тук.

Пожелаваме Ви бодрост на духа, сила на ума, добро настроение, както и да съхраните неизменната си способност да не се удивлявате на нищо.

Честита годишнина. За многоя лета!

*Ректор на Нов български университет:
Доц. д-р Сергей Игнатов*

ОСТРАТА МЪДРОСТ

www.nbu.bg

Проф. Богдан Богданов, д.н.,
Председател на
Настоятелството на НБУ

Скъпа Вера, ние и особено аз, те ценим за едно качество, което е наистина рядко. То е трудно да се назове, разбира се, с една дума - това е майсторството да бъдеш небанален. Във всички работи, които върши Вера Мутафчиева, така или иначе тя действа срещу баналността. А баналността не е рядко нещо. Дори на такова тържество като днешното, макар и скромно и вътре в нашата институция, ние все пак сме изправени пред опасността да бъдем банални, да кажем банални неща.

Особената двойна роля на Вера Мутафчиева на историк и писател. Разбира се, при внимателно вглеждане разбираме, делото ѝ е с две лица, които не могат да бъдат разделени. Защото в историята Вера воюва с риторичната повърхност на обикновеното историческо изследване, което уж работи с факти, но фактически гържи повече на нефактите, които трудно се доказват. В научните си изследвания В. Мутафчиева прави обратното. Тя работи за някаква истина, предварително се досеща за нея, след това намира доказателства, които в края на краищата показват онова, за което тя се е досетила. Същото е и в нейното писателско творчество. Вера работи за истинното въображение, което ни трябва много повече от подробностите на някакви факти.

Нужно е доста време, за да се изучат няколкото стила на Вера Мутафчиева, през които, разбира се, прозира общият, насочен срещу баналността. Когато е необходимо, той е обърнат към ясна цел и смисъл. В други случаи тя развива един начин на казване, уникален в нашата интелектуална и българска среда. Бих го нарекъл "остра мъдрост". Аз също съм склонен към мъдрост, отвреме-навреме се опитвам да изказвам мъдри неща, те при мен са меки; нейните са остри, ясни и отсечени. Това е като че ли най-съкровената страна на нейния почерк, но и на нейния характер.

В НБУ ще се опитаме да разчетем онова, което тя е написала, да го разчетем от тази гледна точка - на няколкото стила. Нека да завърши с този стил, който на мен ми прави най-силно впечатление. Острата мъдрост: мъдрост на историк, който не се съмнява, че човек живее исторически и в много и разнообразни събития и от друга страна, за разлика от повечето историци, никога не забравя, че човекът не може да бъде напълно различен. Затова в своите изследвания, в прекрасните си следговори тя винаги напомня, че, да, хората са били изправени пред такива и такива събития, но в края на краищата няма как да са били напълно различни от нас. Това е един особен хуманизъм. Аз го наричам "остра мъдрост", но той се нуждае от повече внимание, от по-добро вчитане.

Вера, бъди здрава и все така непоколебима в тисътата си!

ИСТОРИЯТА НЕ Е УЧИТЕЛ НА НАРОДИТЕ

Акад. Вера Мутафчиева,
Doctor Honoris Causa на НБУ

"Откъде да зачена, о, лобезна моя", както казвахме навремето нашега. Бих искала да ни е смешно, защото готук беше някак тържествено.

Не зная какво чака още, дето няма да съм жива да го опиша. Плаши ме малко фактът, че мързельт се засилва, че вече хората не виждат особена полза от това да се трудят. Преди се бояха от глада, сега глад, както е видно, няма. То никога и не го е имало у нас, но българското въображение все го някак предвижда. нещастие. Проф. Георгиева говори как съм подредила кърджалийското време. Страх ме е в момента от един детайл, който хората едва ли си дават сметка какво може да означава. Ние раздувахме, раздувахме администрация, полиция, армия, за да има за всекиго по нещо. И сега виждаме, че голяма част от обществото консумира средства, без срещу това да има достатъчно дейност и принос. Ако всички тия хора се опитаме да ги махнем от местата, които заемат, без да продуцират - ами, че това ще си стане кърджалийско време без всякакъв изход.

Не обичам историческите аналогии, защото всяко време си има спецификата и мястото. Но все пак намираме неща, които могат да ни послужат като известна превенция. Що се отнася до историографията ни, аз съм направо обнадеждена, че вече расте генерация, която мъчно може да бъде впрегната в идеологическа работа над съзнанието на обществото. Чета няколко монографии, които... просто така... абсолютен кеф! Виждаш, усещаш, че не те лъжат, че това са хора, които го мислят точно, както го пишат.

Никога не съм смятала, че историята е учител на народите, защото те пет пари не дават за нея. Хората разбират само от бой. И, както виждате след Втората световна война, кои излязоха напред: немците в Европа и японците на Изток. Защото те излязоха големия клокот.

Сега съществуват по-съвършени средства за притискане на поданика. По-рано, като някой цдба да те ограби, той носи желязо, а ти си имаш желяза из къщи, колкото искаш. Тъй че, тогава между властта и цивилното население е имало някакво съответствие. Сега като ти влезе един танк в улицата и ела да видиш!

Не е безинтересно човек да разсъждава върху историята. Тя винаги си е имала фенове, които казват: "Аз обичам историята". Защо някои хора харесват историята? Търсят рецепта за избавление, но не могат да разбират, че туй, което е било, не може да е пак.

Всичкото, което драматично си представяме за българското минало, ако го съпоставите с историята на другите страни, ще видите, че българите не са страдали най-силно. Ние имаме такъв климат, който не довежда до гладни вълни, каквито е имало из цяла Европа. И епидемиите тук не са били страшни, защото можеш да избягаш в гората и да живееш там, докато те отмине чумата. Няма есенциални преврати в живота на българските земи. И особено това пък толкова нещастно турско робство. Петстотин години да няма българин войник! Турците са изостанали спрямо нас икономически през XVIII и XIX в., просто защото тогава българските мъже са си седели на домакинствата, на имотите, работели, произвеждали, търгували, пътували. А турчинът като е спях, а те в началото били всичките са били такива, тича между Иран и Виена и не може да има стопанство. Ето защо сме ги изпреждали като развитие през Възраждането. И както виждате, щом се поразвие един народ, той знае какво да прави вече: парламент..!

Хайде, стига сът ви разстиваа!

Проф. СТОЙНА ПОРОМАНСКА НА 70 ГОДИНИ

Христина Янисова:

При идеята да отбележа по свой начин предстоящия юбилей на проф. Стойна Пороманска, изпитвам затруднения да го направя в няколкото реда тук. И е съвсем естествено. Поради куп причини. Една от тях със сигурност е езикът: българският, който трябва да помиря със своето вълнение, за да склони да ми послужи и ме изрази; но и новогръцкият, който трябва успоредно да ухаждам, за да продължи да ме свързва с нея.

Но коя е Стойна Пороманска? Преди всичко тя е страстно влюбена в гръцкия език преподавател. Професор по езикознание; изследовател на гръцките диалекти по българското Черноморие; автор на множество статии по проблемите на новогръцкия език и преподаването му на българи; автор на два учебника; съавтор на гръцко-български речник; вдъхновител на три (най-малко!) университетски специалности с гръцки език; гост-професор в български и чуждестранни университети; дългогодишен председател на Дружеството на неоелинистите в България "Костис Паламас"; инициатор и реализатор на два международни конгреса по неоелинистика; носител на награди и признания... И тъй като съм убедена, че пропускам много, ще добавя: Стойна Пороманска е символ за няколко поколения студенти, докторанти и курсисти, пленени чрез нейния ентузиазъм от гръцкия език и култура. Оттук естествено се налага определението "школа на Пороманска"; оттук и ние, нейните последователи - в опити да продължим по очертанния път, макар и осъзнавайки нелеката задача.

А каква е проф. Пороманска за своите ученици? Тя е олицетворение на строгия, но модерен, диалогичен преподавател. Визискателна, критична, дори често педантична, но в крайна сметка готова на всичко за тях. Имам предвид най-вече нестихващия устрем, енергията, идеите: създател на няколко университетски библиотеки с гръцка литература,

която непрекъснато обогатява; организатор на студентските конкурси по превод, които вече десет години провежда; на международните семинари по превод с участие на студенти и преподаватели; съставител на издания с разработки на студенти. И още: стипендиите и наградите за студенти, които тя "издейства", но и празненствата със завършили и настоящи неоелинисти, изграждайки малка "наша" общност, в която можеш да споделяш, да се разпознаваш.

Най-сетне, какво ни свързва още? Мен и моя първи учител по гръцки език? Бих могла да отговоря така: като увлечен ученик аз усещам онази крехкост и недостатъчна увереност; същевременно съм вече част от онова изграждащо се цяло, в което присъства сигурност, доверие... между колеги. Тогава я чувам да казва с усмивка "Όλα είναι στο πρόγραμμα, Χριστία." Дълга ѝ много, безкрайно много.

Желяя ѝ от все сърце здраве, бодрост, успехи и душевен уют!

Екатерина Григорова:

През лятото на 2007 г. трескаво течеше подготовката на Втория конгрес на неоединистите от балканските страни. С напрегващата жега растеше и тревогата ни около организационните въпроси, които се трупаха в онзи примитивен безпорядък, подклаждан от неведението и страха от провал, присъщи за начинаещия. Работата се състоеше в това, че няхах и най-малката представа как нещата биха могли да се наредят по начин, който да удовлетвори практически несигурната ми идея за рег. Трудността, следователно, беше удвоена, а и един натрапчив въпрос не ми даваше мира: как да се преборя с неудобната ми в много отношения стеснителност, при положение че в общата сметка влизаха и някои комуникативни умения, с които, за жалост, не можех да се похваля.

Същия следобед, докато главата ми гореше от съмнения, имахме насрочена среща с проф. Пороманска. Тя дойде точно навреме, както винаги, въпреки, и веднага се залови с текущите задачи. Оттогава са изминали доста дни, но още не мога да забравя живото впечатление, което остави в мен тази наглед крехка жена, хванала телефонната слушалка толкова стабилно, колкото бе необходимо, за да усетя "на място" силата на замайването.

Не след дълго тя спря да говори и като затвори тефтера си, изписан чак до ъглите със ситни, неразбираеми букви, съобщи ведро:

- Готово, момичета. Свършихме добра работа днес. "Добра работа ли?" - помислихме с Христина, мъчейки се да проумеем факта, че токущо нашата професорка бе съумяла да организира международното участие на конгреса за по-малко от двайсет минути. За радост, тя не ни остави да се чудим дълго: бързаше да

свършим останалото. Що се отнася до мен, бях принудена да призна недвусмислено, че моята първа преподавателка по гръцки език, а впоследствие научен и пряк ръководител в НБУ, притежаваше нещо от онази изумителна способност, която някои хора наричат присъствие на духа, други - неуморим хъс за работа, докато за мен бяха чисто и просто онези градивни качества, които я издигаха над всички останали в уменията ѝ да ръководи и произвежда събития. Но има и нещо друго. Нещо, на което ще обърна внимание малко след като оповестя, че днес, 15. 04. 2009 г. проф. г-р Стойна Пороманска навършва седемдесет години. Нека да са ѝ честити!

Наистина, трудно е да се говори за приносите на човек като проф. Пороманска не само защото са много и все нещо ще се пропусне, а и с оглед на опасението, че веднъж влюбена в характера ѝ, едва ли бих могла да се отърся от съответните на едно таква положение пристрастия. Само че и не искам. А не искам поради редица причини, най-важните от които се заключават във факта, че проф. г-р Стойна Пороманска е от създателите на специалността Новогръцка филология в различните ѝ наименования и разновидности в СУ "Св. Кл. Охридски", НБУ, ПУ "Паусий Хиленгарски", ЮЗУ "Неофит Рилски", ВТУ "Св. св. Кирил и Методий", че е инициатор и организатор на множество научни проекти, сред които от огромно значение са двата конгреса на неоединистите от балканските страни, че е сред изследователите на гръцките диалекти в България с признат и извън страната ни научен авторитет, че е автор на два учебника по новогръцки език, двигател на културния обмен с Гърция и не на последно място - човек със завидна творческа енергия и ценен преподавателски опит.

Всичко дотук безспорно е тя, но за мен Стойна Пороманска е и онова тайнствено друго, което обещах да разкрия. То е много просто и се състои в един психологически "трик" - влияние, което тази смела жена е упражнявала върху мен, откакто се помня, и за което се моля никога да не ѝ угва наум да изоставя. Става дума за способността ѝ да ме разведриява тутакси, още със струите на присъствието си, белязано от гумите и жестовете на оптимизма, който винаги я е придвижвал напред. Придвижвал е нея, но и нас, затвърждавайки все по-убедително представата, че добрият учител оставя следи най-вече в бъдещето.

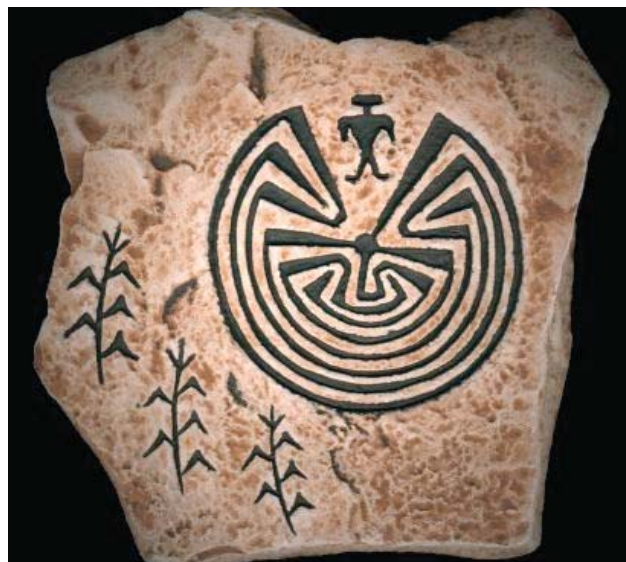
НАМЕРЕНИ В ПРЕВОДА

гл. ас. д-р Невена Панова

Така се наричаше сбирката на семинара „Societas Classica et Indo-Eurorea“, организиран от департамент „Средиземноморски и Източни изследвания, който се състоя на 31 март. Лектори на него бяха гл. ас. Невена Панова и гл. ас. Доротея Табакова. Водещ бе проф. Петър Димитров. Лекторите представиха проекта „Тезей“, за който ще научите в текста, който следва.

Проектът "Тезей" се развива от 2007 г. в Катедрата по класическа филология в Софийския университет "Св. Климент Охридски". Основна цел на проектния екип (доц. д-р Недялка Георгиева, гл. ас. д-р Невена Панова, гл. ас. Доротея Табакова, ас. Николаї Шаранков, сътрудничат ни и други колеги, както и студенти, вкл. от НБУ) е създаването на дигитален архив, представящ преводната рецепция на старогръцката литература на български. Резултатите от работата по проекта могат да бъдат открити и на електронната му страница, която функционира от месец февруари 2008 г. на адрес: <http://theseus.proclassics.org/>. Смисълът от подобни занимания е поне двупосочен. От една страна, самото дигитализиране на голям брой произведения на старогръцката литература в техните български версии ще даде възможност тези произведения да са по-широко достъпни и да се четат в по-динамичната виртуална среда от по-широка публика. Възможно става още да бъдат правени съпоставки между различни преводачески мотиви, подходи и стилове, защото се дигитализират не само най-новите преводи, но и по-ранни преводачески опити (с нормализация на правописа), ако такива съществуват. От друга страна, идеята на сайта не е просто да побере дигитализираните преводи като електронна библиотека, но да представя и разнообразни вторични материали, отразяващи както създаването, така и приема на преводите сред публиката в различни моменти. Затова (ще) се дигитализират също преводачески предговори и следговори (тече, освен това, инициатива днешните преводачи от антични езици да попълват специални анкети за собствения си преводачески подход), отделни рецензии за конкретни преводи или по-обща статии за "българската" старогръцка литература и за значението на античния културен фон в модерен контекст; някои от преводите се качват на сайта със специални въвеждащи бележки от екипа на проекта, които задават нови възможни посоки за

прочит и разбиране на античните текстове. А това са текстове както с по-голяма рецепция на български, така и такива, които, макар и снабдени с добри преводи, не са получили сериозно внимание извън тесния кръг на специалистите класически филолози по разни причини (например никога не са били включвани в учебни програми по литература за средното училище). Посетителите на сайта също са поканени да коментират текстовете, на които попадат, като така се надяваме "лабиринтът на Тезей" постепенно да се превърне действително в едно уютно място за опознаване на старогръцката литература и за разговоране върху нейното българско присъствие.

Рубриката "Новини" пък съобщава за издаването и на нови преводи от старогръцки, а чрез "Връзки" се свързваме с други сайтове с отношение към античната литература в българската Мрежа. Така искаме да покажем, че гръцката литература всъщност не трябва да се възприема като застинал и далечен феномен, а като обогатяващ се корпус, за който може да се говори и размишлява и по-оживено, отколкото сме свикнали тук и досега. Ще бъдат представяни и важни чужди дебати върху преводи на антични творби на други езици или пък върху нелитературни, а театрални, да речем, примери за "ползване" на античното, с което искаме да положим българската преводна рецепция в един по-обхватен модерен културен контекст. Тези задачи звучат доста абстрактно и амбициозно, но наред с тях проектът има и по-лесни изследователски цели, през които като че ли по-лесно може да се отговори и на въпроса, който следваше да бъде поставен още в началото:

Защо Тезей и защо лабиринт? Този проект се нарича "Тезей", защото заявява обвързаността си с един поранен проект, разработван отново в Катедрата по класическа филология, "Ромулус Бузагикус" (<http://www.romulus-bg.net>), целящ създаването на гвуезична (латинско-българска) електронна библиотека за римска литература, а Тезей и Ромул са двамата традиционно обвързани персонажа, важни за историята на двата основни центъра на античния свят Атина и Рим. Сред подвизите на Тезей пък сякаш най-популярен е именно онзи, при който той успява да се измъкне от лабиринта на Минотавърта с помощта на Ариадна. И ние се уловихме за метафората на лабиринта, но разчитайки главно на позитивните аспекти на този образ: лабиринтът е територия с много възможни

ходове, пътеки и проходи, място на неочаквани приятни (и навяваме се - по-рядко неприятни и страшни) срещи с непознати или позабравени текстове, но и място, където очакваш някоя нишка да те поведе, да те насочи към изхода: защото структурата на сайта, погреббата на текстовете и контекстът, в който те се предлагат, ни се иска да бъдат именно такива нишки, ориентиращи ненапращливо академично как звучи старогръцката литература на български. И така, основна по-конкретна изследователска цел на проекта засега е разработването на (българо-старогръцки) речник, в който да бъдат включени личните и географските имена (както и някои основни реалии) от текстовете, качени в сайта. А речникът е замислен като първа стъпка към провокирането и на по-сериозен дебат върху (не)възможните норми за предаване на тези имена на български, защото тук действително се озоваваме на един доста мрачен и хаотичен етаж от лабиринта на преводната ни рецепция, попадала на различни традиции и влияния или действала понякога дори съвсем безразборно при транскрибирането на отделни имена и понятия. Но опитът да се намери пътека-изход от този хаос би дал възможност по-професионално, с по-голямо разбиране и с по-голямо удоволствие да се пребеждат (от старогръцки, но и от модерни езици), а също да се създават и да се четат текстове на или за античната гръцка култура. Заповядайте в лабиринта!

ЛЕКИТЕ КРИЛЕ НА ТОТАЛИТАРНОТО ВЪОБРАЖЕНИЕ

доц. д-р Иван Еленков

Това бе названието на един от докладите на националната научна конференция "Соцреалистически канон / Аалтернативен канон: Официално и неофициално в българската литература и култура между 1944 и 1989 г.". Тя се проведе на 27 март в НБУ и бе осъществена от департамент "Нова българистика". В нея се включиха проф. Михаил Неделчев, проф. Светоазар Изгов, акад. Иван Радев, проф. Невна Кръстева, проф. Камелия Николова, доц. Александър Късов, доц. Албена Хранова, доц. Антоанета Алипиева, доц. Евдокия Борисова, доц. Светлана Стойчева, доц. Веселин Панайотов, доц. Наталия Христова, доц. Иван Еленков, доц. Ружа Маринска, доц. Антония Велкова - Гайдаржиева, доц. Яни Милчаков, доц. Владимир Янев, д-р Владимир Донеv, д-р Невена Панова, ст. ас. Биляна Курташева, д-р Йордан Ефтимов, д-р Морис Фадеv, Митко Новков, Анжела Данева и Катя Зографова. Участниците бяха от различни академични институции. Водещ бе гл. ас. д-р Пламен Дойнов. Конференцията имаше интердисциплинарен характер. Проблемът за соцреалистическия и алтернативния канон бе дискутиран по отношение на литературата, музиката, изобразителното изкуство и социологията.

Пълният текст, представен на проведената в НБУ конференция "Соцреалистически канон/алтернативен канон. Официално и неофициално в българската литература и култура 1944-1989 г.", разглежда седем неосъществени проекти от "времето на Людмила Живкова". Всъщност, по-добре е да се каже, разглежда намерения, споделени, обсъждани, но нестигнали до окончателно решение и непогетни в преки дела. Уточнението е важно, защото и пропагандно свързваните с името ѝ големи "всенародни програми" е трудно да се приемат за "осъществени", поне не и в смисъла на целите, прогласени по техните страници, макар по тях да се е работило много и с всичката сила на най-високите партийни инстанции и държавни ведомства. Това не прави заниманията с нейните "мечти и дела"¹ безсмислени. Като е имал вече случай гругаде да се произнесе по "делата"², с настоящото издирване авторът тук поставя ударението върху "мечтите" на Людмила Живкова, представяйки тия седем неосъществени (в горепосочения смисъл на думата) проекта от годините, в които тя е председателка на Комитета за култура (1975-1981) - Дом на творческите съюзи за естетическо възпитание,

Национален духовен център на българската култура, Аудио-визуален център на световните култури, Пантеон на българската държава, Хималайски институт "Урусвати", Дружество на йогистите и висше учебно заведение за образование на кадри по културата. Следвайки документната еднозначност на източниците, авторът очаква изложението му да даде представа и наведе на размисления кое издига високо в официалната култура на комунизма фигурата на мечтаещия човек и какви обстоятелства в социалистическото общество правят границата между възможното и невъзможното, между случайното хрумване на мечтателя на отговорна партийна и държавна работа и прякото действие тъй крехка, че на моменти дори и несъществуваща; очаква, че би станало по-прозрачно, защо в критичната популистка непримиримост към посткомунистическото общество паметта за "мечтите" е толкова важно оправдание. И да се знае кой е понесъл последствията. Предвид ограниченото пространство на вестника, тук се представя само Дружеството на йогистите в България.

В докладна записка от 19 юни 1978 г. до отдел "Изкуство и култура" на ЦК на БКП председателката Живкова излага систематизирани доводи за учредяване на "дружество на привържениците на научната система "Йога" в Народна република България, или съкратено "Българско йогистко дружество". През

*Пионери, славен път ви чака,
славен път!*

октомври 1977 г. до ръководството на Комитета за култура (копие, Секретариат на ЦК на БКП) била подадена молба от Инициативен комитет. Към нея Христо Гешанов, председател на комитета, прилагал 30 колективни молби с регистрирани над 2000 човека, отделно 800 подписани саморъчно от лица, живеещи на различни адреси; доклад "Същност и перспективи на системата "Йога" в НРБ", проект за устав на гружеството, дълъг списък на гържавни органи, обществени организации, на научни и културни институти, взели отношение към теоретичните, организационните и практическите (настоящи и бъдещи) измерения на "системата Йога" у нас, плюс библиография с последни научни изследвания, посветени на феномена³.

На свой ред Комитетът за култура консултирал повече от 40 специалисти - "...философи, психолози, медици, спортни специалисти, изкуствоведи, педагози, икономисти, организационни работници, културни дейци, специалисти по теория и управление на идеологическата дейност". Всички те подкрепили създаването на гружество, "което да се наблюдава от Комитета за култура, като едно от главните условия за социално регулиране на интереса към системата "Йога" и отстраняване вредното дилетантство"⁴. В тази рамка само би се постигнало строгото разграничаване на

материалистическите и рационалните от идеалистическите елементи на "системата" и би се постигнало нейното "внедряване" в посоката, в която тя принасяла ползи в Съветския съюз и другите социалистически страни - "укрепване на телесното и психическото здраве на трудещите се, увеличаване на тяхната работоспособност и творческа продуктивност, изграждане и усъвършенстване на интелекта, повишаване на общата култура на населението". Рационалните елементи на "Йога", осветлени и интегрирани в марксистко-ленинския мироглед, закономерно насочвали правилното духовно развитие на личността⁵. Вносителката улавя ясно съзвучието на вършеното от Инициативния комитет, както и бъдещата дейност на гружеството, с девиза на седмата петилетка "Ефективност и качество - качество и ефективност!", прогласен на XI конгрес през 1976 г., с постановката на Февруарския пленум на ЦК на БКП от 1974 г. за повишаване нивото на идеологическата работа чрез изграждане на нови форми за масова работа сред населението, както и пряката му връзка с Постановлението на ЦК и Държавния съвет на НРБ за основните насоки на гържавната и обществената дейност по трезвеността⁶.

Устава краси девиз - гуми на основоположника на

Чавдарчето поетни:
„Пионер ще стана аз“

В. П. Беляев,
„Менжечки пионери“

научния комунизъм Карл Маркс - "Задачата, предназначението, призванието на всеки човек е всеотранно да развива всички свои способности". Неговият първи член дава идея за представителите на различните обществени слоеве, наредили се под знамето на тази висока цел - дружеството е "доброволно, масово, обществено, културно-просветно сдружение на научни работници, културни дейци, общественици, трудещи се, учащи се, и др. граждани" ⁷. Преките му задачи са да осигурява от марксистко-ленински позиции "научно изследване и прилагане на утвърдените теоретично и практически методи и средства от древната и съвременна система "Йога"; да "насочва своите членове към активно изграждане на Развитото социалистическо общество посредством методи за психосоматична регулация, повишаващи устойчивостта срещу неблагоприятни фактори на околната среда, укрепващи телесното и психическото здраве, повишаващи културата на труда и работоспособността, трудовата, обществената и политическата активност, и утвърждаващи трезвеността като неотменим признак на социалистическия начин на живот". И още: "Дружеството води активна и настъпателна борба от марксистко ленински позиции срещу т.нар. "класическа Йога" - носител на идеалистически и мистични идеи - срещу антихуманните тълкувания на системата "Йога" или на отделни нейни компоненти; разобличава аргументирано всички опити да се използва "Йога" за целите на идеологическата диверсия на империализма. Българското йогистко дружество счита разрешаването на тези задачи неразделна част от

цялостната идеологическа дейност, която се извършва в нашата страна под ръководството на Българската комунистическа партия" ⁸.

Отделът "Изкуство и култура" при ЦК на БКП обаче остава крайно съвръжан към тия заръчания. Приложената към гореизложените документи преписка сочи, как "след извършени съгласувания" се стигнало становището, че "не е целесъобразно да се създава "Българско йогистко дружество". Подпомагането и развитието на йогизма следва да продължи в досегашните си форми, като се изхожда от неговата роля за физическото и духовното развитие на трудещите се. В този дух е информирана др. Л. Живкова". И мнението на водещия преписката инструктор Петър Ничков: "Може да се приключи, 10 юли 1979 г." ⁹.

Бележки:

- 1 Райнов, Богомил. Любими. Мечти и дела. С., 2001.
- 2 Еленков, Иван. Културният фронт. Българската култура през епохата на комунизма - политическо управление, идеологически основания, институционални режими. С., Издателство "СИЛА", 2008.
- 3 ЦДА, ф. 1 Б, оп. 78, а. е. 122, л. 2-3. Докладна записка от Л. Живкова до отдел "Изкуство и култура" на ЦК на БКП, с предложение за учредяване "Дружество на йогистите в България", 19 юни 1978 г.
- 4 Пак там, л. 3.
- 5 Пак там, л. 4-5.
- 6 Пак там, л. 5.
- 7 Пак там, л. 9.
- 8 Пак там, л. 10-11.
- 9 Пак там, л. 1.

БРАНД МЕНИДЖМЪНТ В БИБЛИОТЕКАТА

Найген Йотов

"За всяко нещо има време" - гласят мъдрите книги и времето да представим едно от събитията, които се случват в Новия български университет, гойде. Това е семинарът "Международна реклама".

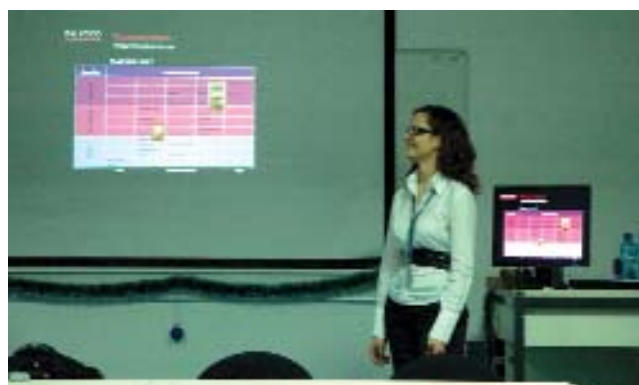
Срещите с бранд мениджърите на известни фирми - като "Максиъм България", "Камор Ауто", "Фикосота", "Атика Медия Груп", "Итал Фууд Индъстри", "Бела България", "GSK", привличат студенти от най-различни програми на обучение в НБУ. Не липсват и външни гости или просто любопитни нови лица, някои от които вече попълват редиците на магистърската програма "Реклама и стилове на живот", която Югоизточноевропейският център за семиотични изследвания създаде и гържи на неотменно високо равнище. В заседателната зала на Библиотеката, винаги препълнена, се създава уютна атмосфера като при среща на близки приятели и колеги, идващи тук да обменят опит, да намерят нови партньорства и да преоткрият стари познанства.

Така един семинар, който първоначално е създаден като част от програмата на престижната магистърска програма, се превърна още от самото си стартиране в добре посещаван и елитен мини-форум на специалистите в бранша, като особен акцент са международните брандове. Гости на семинара са и творци като фотографа Никола Борисов, който работи предимно в Италия, и Генчо Генчев, който е сценарист на някои от най-

известните български реклами ("О, Пени!...").

Някои от лекторите идват специално с цел представяне на програмите си за стажанти ("Пъблис Марк Груп"). Резултатите са налице - вече няколко от нашите студенти работят по проекти в агенциите им.

Част от дискутираните теми са пазарни анализи, планиране, визия и мисия на компаниите, създаване на нови ниши, позициониране на продукта и много други.

В рамките на семинара често се тестват нови продукти, свързани с различни моменти в живота. Понякога пием уиски, хапваме майонези или банички, плакнем очите с модели на известни "мъжки" списания или "дишаем свободно" с помощта на специални лентички. Така едновременно с ползата от новите знания и умения студенти и преподаватели се забавляват при спонтанно

възникващите ситуации.

Едно от големите достойнства на този рог семинари е, че университетският живот в лицето на студентите и атмосферата, създавана в НБУ, стават достояние на компаниите. По този начин те, в лицето на своите представители, "се отварят" за нови контакти и с желание предлагат вакантни позиции във фирмите си първо на нас. А нали все пак това е и основната цел на всяка една образователна институция - от теорията към практиката!

Така, ако желаете да разберете що е то бранд мениджър, има ли приложение в България и какви са особеностите на тази професия, сравнително млада за нашите географски ширини, трябва да посетите някое от семинарните занятия. Те се провеждат в четвъртък от 18 часа в заседателната зала на библиотеката на НБУ. А за темите и гостите може да научите от страницата на университета или от плакатите, с които обявяваме събитията.

Очакваме Ви!

снимки:
Йоана Йотова

ЦВЕТА ВМЕСТО КАМЪНИ

Иван Попов

Вчера, в миг на внезапен порив, установих, че автобусът, в който се намирам, се движи с гориво. Както и всичко около мен и в мен.

Храната, която ям... Не, ще пиша във второ лице, единствено число, за да бъде по-интимен и достоверен. Храната, която ядеш, водата, която пиеш, колата, която караш или в която те карат, грехите, които носиш, сградата, в която живееш, книгите, които четеш, телевизията, която гледаш, бюрото, на което работиш, парното, което те топли, климатикът, който те разхлажда - ТЕ УБИВАТ. Заради енергията.

За да живееш уж пълноценния си, смешно зависим живот, ти ежесекундно хабиш невероятни

количества енергия. Понякога съвсем случайно, разбира се, се замисляш за това, как и откъде идва тя. Е, тази енергия ти вземаш от природата. За да я вземаш, хабиш още енергия. За да я използваш - също.

По-миналата седмица в НБУ участвах по проекта "Място за бъдеще" в дискусия за един български учен, който още преди 30-ина години разработил с помощта на нанотехнологии няколко вещества и ензими, които могат да сринат световната икономика. Във филма, който видях, професорът наля вода от чешмата пред група японски учени, капна две-три капки от ензима си, пусна вътре малко парченце от своята "гъба", изля го в колата си и отпраши по пътя. Професорът бил още жив - на 80-

тина години, а здравето му се влошавало. Още никои не бил успял да повтори експеримента. В годините на социализма други държави са му предлагали какви ли не богатства и хареми, за да предаде знанието си, но професорът така и не (про)дава точната формула, а скоро май няма и да може на никого да я даде. А тази изключителна технология би могла да бъде използвана твърде успешно за военни цели. Според учените резултатите биха били катастрофални.

Втора причина: какво ще стане, ако се разчуе, че цялото гориво, което добиваме, изразходваме, произвеждаме, купуваме и продаваме, може да бъде заменено от вода? Нечувано! Възможно. Тук мога да изпиша много страници за десетките, може би стотици учени, откриватели, изобретатели, които умират при идентични, неясни или съмнителни обстоятелства, точно преди да дадат на света нов път, нов начин да се справя с проблемите си. Но няма да го направя. Узрели ли сме за собствената си наука?

Онзи ден присъствах - пак по покана на "Място за бъдеще", на презентацията за възобновяемите източници на енергия, изнесена от един германец, който показва по елементарен начин как светът загиба. Хората използват различни видове енергия, която добиват по различни начини. Общото между тези начини е ГОРЕНЕТО. С други думи, унищожение. Цената на нефта върви нагоре. Потреблението я следва. Наличността пък явно не е намерила начин да се разбере с другите две и се спуска в стремглав шус право надолу. Какво толкова - когато свърши нефтът, тогава ще му мислим. След няколко години ще усетим първите трусове, така да се каже. Ако така след еди-какъв си период от време, заради проблема с енергията, всяка година от лицето на съвременния цивилизован свят ще изчезва една икономика с размерите на германската. Страхотно, нали? Нагледяхме се и на графики - неработещи залежи, неконвенционален добив, потенциални наличности. Всички те споделят три основни характеристики - 1. за използването им са необходими големи количества енергия (например, защото залежите се намират под лег и на 5 км под морското равнище или заради неконтролируемо налягане); 2.

всички графики вървят надолу; 3. добивите няма да окажат никакво влияние върху световния енергиен проблем. Една-единствена линия върви нагоре, заедно с потреблението и внушава малко оптимизъм. Той обаче веднага се превръща в нервен смях, щом прочетеш ситния бял текст - "потенциални залежи", т.е. нефт, дето не го знаем нито къде е, нито дали го има. Оптимисти сме ние, хората!

Решението - възобновяеми източници: слънце, вятър, вълни, геотермална енергия. Има ги, използват се. Но не достатъчно.

Казват, че не навсякъде имало необходимите за производство на енергия вятър, вълни и слънце. "Така е - каза германецът - затова трябва да се действа едновременно". Електрически автомобили, еко-отопление, осветление, производство. Освен това тези технологии са едва в началото на развитието си, по една или друга причина (и вие ли си мислите за същата?) и им предстои дълъг, но в рамките на видимия спектър, път към повишена ефективност и ниска цена. Наглежда има.

"The world is an organism. And an organism at war with itself... is doomed."

"Светът е организъм. А организъм, който води война със себе си,... е обречен."

Вчера посадах седем гръвчета...

ПЪТУВАЩ СЕМИНАР "СТАРОГРЪЦКА КУЛТУРА", ПРОЛЕТ 2009

Георги Гочев

Между 11 и 15 април в Северна Гърция се проведе пътуващ семинар "Старогръцка култура" с водещи проф. Петър Димитров, доц. Майа Василева, Георги Гочев. Участваха студенти от програмите: Класически студии, Неоелинистика, Култура и изкуство, Египтология и др. Тук публикуваме част от пътните бележки на Георги Гочев.

Първи ден. Комотини: археологическият музей; находки от Месемврия-Зони, Маронея, Плотинополис (основан от Адриан в чест на Плотина, съпругата на император Траян, описана с голяма симпатия от Маргъорит Юрсенар в дневника на императора); усещане за твърде драматично представяне на човешкия живот - каменен фалос с надпис "Олтар на всички богове", но и детски глинени марионетки, каквито Платон споменава в *Закони*. **Месемврия-Зони:** маслинови горички; олеандри; море; развалини; военни, които са превърнали античния акропол на града в своя база. *Втори ден. Самотраки:* пътуване с ферибот; морето е много по-тъмно от предишния ден, но спокойно; музеят на Самотраки; всички се снимат пред копието на безкрилата Нике, открито на острова и отнесено в Лувъра (като се снимат, разперват ръце); особена природа - каменеста и раззеленена; храмовият комплекс на Великите богове; пъзел от руини, в който никак не мога да се ориентирам; кози по склоновете на планината; опитвам много горчива дива маслина. **Кавала:** умората от пътуването; акведуктът на Сюлейман Великолепни; гледката от хотела (раздвигена картичка). *Трети ден. Тасос:* второ пътуване с ферибот, много неспокойно море; много неспокойно време - вали, грее, духа; празен остров - няма туристи; почибен ден - музеят е затворен и снимаме през оградата; агората е зле поддържана, подгизнала,

к р и в а ;
припомням
си Архилох:
"Тасос -
о б р а с л а
м а г а р е ш к а
г ъ р б и ц а";
малък храм
на Дионис,
край който
местен човек

бръмчи с косачка и почтително спира, когато говорим; изкачване до акропола; отново маслинови горички, но и борове; храмът на Атина; пещерата на Пан; гледките - като в романтически гравюри - повалени дървета, руини, далечна празнота на небето и морето; на ферибота заспивам веднага. И отново **Кавала:** модерна книжарница с кафе; магазин за вино (опитваме гръцки вина, харесва ни едно - мерло и сира - което меко мирише на ванилия); булка за вестници, цигари и полезна информация (нарича се периптер, по една от старогръцките думи за храм); в периптера са на служба чужденци. *Четвърти ден. Филипи:* хоризонтално и вертикално широк град; модерно шосе го пресича на две; чакаш светофар, за да преминеш *Via Egnatia*, която някога свързвала тази част на света с Рим; натрупвания на тракийска, елинска, римска, християнска култура; римски форум, библиотека, баня; византийска базилика и публична тоалетна (сегаките са една до друга - естествената нужда да се говори); оживено - испански и немски туристи; местните исторически атракции - битката между Брут/Касий и Антоний/Октавиан (първа стъпка към империята); затворничеството на Апостол Павел (първа стъпка на християнството в Европа); отново усещане за драматизъм - силен дъжд и липса на заслон. **Солун:** друг ритъм, шум, човешка теснота; Аристотеловият площад мирише на козунаци и дива портокали; богати книжарници; прекрасни рибни ресторанти. *Пети ден.* Отново Солун: църквата Св. Димитър, криптата, суката, но и фината игра на поклоничество и ирония между туристите и местните; музеят; колекцията, посветена на античната кухня и парфюмерия (цветовете на стъклениите съдове напомнят за миризми и вкусове; монументалният кратер от Дервени, огледан в парчетата от папируса, открит на същото място (единственият папирус, намерен в Гърция).

Образи, безобрази

През февруари в НБУ бе представена поредната изложба от керамични произведения. Тя се осъществява в края на всеки семестър. Част от темите, върху които работиха студентите през есенния семестър, бяха: "Марионетка", "Релеф", "Куче", "Шанка", "Тотем", "Божество", "Кутия" и "Светещо тяло". Различното в тази изложба бе участието в нея освен на студенти и на преподавателя ас. Моника Попова. Някои от студентските работи ще бъдат изложени върху тревната площ пред университета.

УД

УНИВЕРСИТЕТСКИ ДНЕВНИК

Издание на Нов български университет, създадено 1995 г.

Редактор: Морис Фадел

e-mail: mfadel@nbu.bg, тел.: 8110 112